„Ano Evropě, ne ruskému zákonu“: Gruzíni se brání snahám o spoutání občanské společnosti

3.5.2024 - | Arnika

Demonstrace proti „ruskému zákonu“ probíhají od 17. dubna, kdy prvním čtením gruzínského parlamentu prošel zákon nařizující organizacím přijímajícím více než 20 % rozpočtu ze zahraničí – tedy například z České republiky – aby se registrovaly coby „hájící zájmy cizí mocnosti“. To by následně otevřelo dveře státním kontrolám, šikanování nepohodlných médií a občanských iniciativ a k jejich případnému rušení nebo i perzekucím konkrétních novinářů a aktivistů.

Nejen protestující v ulicích Tbilisi, ale i světoví politici a četné gruzínské i zahraniční instituce varují, že zákon o zahraničních agentech hrozí nejen ořezat nezávislost médií či ztížit možnosti Gruzínů podílet se na veřejném dění, ale také vážně narušit spolupráci s Evropskou unií. Úprava se podle nich inspiruje obdobným represivním nástrojem Kremlu, kde slouží již 12 let jako bič na širokou škálu režimu nepohodlných iniciativ a ve stávající, zpřísněné verzi, umožňuje zasáhnout prakticky kohokoli.

„Vládní rétorika o zahraničních agentech je průhlednou zástěrkou pro utažení šroubů nad zdejší občanskou společností. Je to krok k autoritářství, proti kterému zkrátka musíme vyjít do ulic. Říkáme ano Evropě, ne ruskému zákonu,“ shrnuje Nini Toidze, která se spolu s dalšími kolegy z naší partnerské nevládky Green Pole účastní protestů.

Vůči demonstracím v Tbilisi v úterý a středu tvrdě zasáhla policie s nasazením těžkooděnců, slzného plynu, vodních děl i gumových projektilů. Jen během úterní noci zadržela více než 60 demonstrantů, nejméně 15 lidí skončilo v nemocnici. Policie napadla a zbila i několik novinářů. Snahu potlačit protesty násilím odsoudila řada gruzínských i zahraničních organizací a politiků, mimo jiné český ministr zahraničí Jan Lipavský.

Shromáždění ovšem ani v nejmenším neustala: ve středu do ulic opět vyšly desetitisíce lidí a protestem na náměstí Hrdinů – významné křižovatce – mimo jiné prakticky zablokovaly dopravu v nemalé části Tbilisi.

„Kolegům a kolegyním z Green Pole pomáháme již druhým rokem monitorovat stav ovzduší a prosazovat snížení znečištění . Gruzínská veřejnost má zájem o životní prostředí, lidé se stále více pídí po pravdivých informacích a zapojují do rozhodovacích procesů. Cítí se být součástí demokratické Evropy, přejí si méně korupce a transparentní státní správu. Politická reprezentace bohužel táhne Gruzii do temných vod autoritářství a ruského vlivu. Plně stojíme za gruzínskou občanskou společností a věříme, že se jí podaří uhájit otevřené prostředí, kde se lidé mohou svobodně zapojovat do veřejného dění,“ komentuje za Arniku odborník na zapojování veřejnosti do rozhodovacích procesů, Martin Skalský.

V občanské společnosti se ozývají obavy z možného záměru vlády umlčet kritické hlasy před říjnovými volbami do parlamentu. Zakladatel vládní strany, Bidzina Ivanišvili, již do výpadů proti prozápadním opozičním silám zapojil i konspirační teorie a konkurenční politiky označil za nástroje zahraničních tajných služeb. Podobnou rétoriku začaly šířit i proruské dezinformační kanály na sociálních sítích. Silnými slovy nešetří ani premiér Irakli Kobachidze: již delší dobu osočuje nevládní

organizace ze všeho možného od „šíření LGBT propagandy“ a „náboženského extrémismu“ po „organizování revoluce“.

Eskalace ze strany gruzínské vlády odsoudila i Evropská unie. „Vývoj je velmi znepokojivý a konečné přijetí předpisu [o zahraničních agentech] by mělo negativní dopad na pokrok Gruzie v její cestě do EU,“ varovala unijní Diplomatická služba (EEAS) již polovinou dubna s tím, že „ruský zákon“ může ohrozit svobodu projevu a neférově omezit organizace prospívající gruzínským občanům. Obdobně se vyjádřila předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyen. „Gruzie je na křižovatce. Měla by zůstat ve směru k Evropě,“ podotkla.

Sporný zákon již prošel dvěma parlamentními čteními ze tří. Finální kolo se očekává 17. května. Nynější události navazují na nepokoje z loňského jara, kdy prvním parlamentním čtením „ruský zákon“ prošel v mírně odlišné formě. Po protestech a četných střetech občanů s policií se tehdy zavedení podařilo odvrátit.

https://arnika.org/novinky/ano-evrope-ne-ruskemu-zakonu-gruzinci-se-brani-snaham-o-spoutani-obcanske-spolecnosti